

Zpráva o šetření

ve věci chybných záznamů v trestním rejstříku

Pan A. (stěžovatel) zjistil, že má **v trestním rejstříku chybné záznamy** o čtyřech trestných činech, kterých se měl dopustit ve Španělsku. Do svých rejstříků jej zanesly španělské policejní orgány a do českého rejstříku trestů se propsaly skrze Evropský informační systém rejstříku trestů (ECRIS).

Stěžovatel se obrátil na veřejného ochránce práv, když se více než rok prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti (ministerstvo) marně snažil dosáhnout výmazu těchto záznamů.

A. Shrnutí závěrů

Ministerstvu se v průběhu šetření podařilo docílit zjednáání nápravy, tj. odstranit veškeré chybné záznamy v rejstříku trestů týkající se stěžovatele.

Odstranění chybných záznamů trvalo nepřiměřeně dlouho. Ministerstvo však nemohlo docílit rychlé a úplné nápravy (tj. výmazu chybných údajů z rejstříku obou států) bez součinnosti španělských orgánů.

Hodnotím-li zpětně kroky ministerstva, shledal jsem dílčí **prostor pro účinnější postup v těchto bodech:**

- Mezi oznámením o záznamu o odsouzení od španělských orgánů zaslaným v roce 2019 a vyžádaným odsuzujícím rozsudkem španělského soudu byl rozpor. Ministerstvo mohlo již tehdy pojmout pochybnost a začít případ řešit, aniž by došlo k promítnutí údajů o odsouzení do výpisu z rejstříku trestů stěžovatele.
- Poté, co se na ministerstvo stěžovatel obrátil, mělo rovnou zapojit všechny dotčené odbory ministerstva (mezinárodní odbor trestní, odbor rejstříku trestů), případně si vyžádat součinnost Úřadu pro ochranu osobních údajů.

B. Okolnosti případu

Stěžovatel si dne 4. dubna 2023 **zažádal o výpis z rejstříku trestů**, protože se chtěl stát opatrovníkem svého nemocného otce. Ve výpisu našel záznam o trestném činu, kterého se měl dopustit ve Španělsku. Záznam se zakládal na rozsudku Trestního soudu ve Valencii z roku 2015, který Nejvyšší soud v roce 2019 uznal na území České republiky.¹

Stěžovatel o záznamu nevěděl. Španělsko navštívil při svých služebních cestách celkem třikrát (pracuje jako obchodní zástupce), nikdy však před rokem 2017. Nemohl se na území tohoto státu dopustit trestné činnosti, nemohl tam být ani souzen, ani vykonat trest odnětí svobody. To, že v dané době nebyl ve Španělsku, mohl doložit mimo jiné z docházkového systému svého zaměstnavatele.

¹ Konkrétně se jednalo o rozsudek Trestního soudu č. 17 ve Valencii ze dne xxxx. Rozsudek byl uznán usnesením Nejvyššího soudu xxxx.

Stěžovatel se proto ihned obrátil na **ministerstvo**. Postupně také učinil na **policii** dvě trestní oznámení.

V průběhu řešení jeho podnětu ministerstvo zjistilo, že **kromě trestného činu z roku 2015**, který měl stěžovatel uveden **ve výpisu**,² se **v opisu** jeho trestního rejstříku nacházejí **další tři záznamy** o trestných činech **z let 2010, 2016 a 2020**. Ve všech čtyřech případech mělo jít o trestné činy majetkové povahy (hospodářské trestné činy a trestné činy související s obchodem, krádež po neoprávněném vniknutí do majetku, krádeže s přitěžujícími okolnostmi nezahrnující použití násilí nebo zbraní, krádež) spáchané na území Španělska.

V okamžiku, kdy se stěžovatel obrátil na veřejného ochránce práv, se ministerstvo jeho případem zabývalo již déle než rok, aniž se mu podařilo docílit odstranění chybných záznamů v rejstříku trestů. Opakovaně se obracelo na španělské orgány, avšak komunikace s nimi k ničemu nevedla. Nápravy nedosáhl stěžovatel ani cestou trestního řízení, v němž policie vyšetřovala podezření ze spáchání trestného činu poškození cizích práv neznámým pachatelem. Jeho první trestní oznámení (z června 2023) policie musela (v říjnu 2023) odložit z důvodu promlčení, k druhému trestnímu oznámení měl od policie stěžovatel pouze informaci (z července 2024), že vyšetřování bude trvat několik měsíců.

Zahájil jsem proto šetření postupu ministerstva s cílem:

- prověřit, jak k celé situaci došlo a co přesně se stalo;
- dosáhnout odstranění případných chybných záznamů v rejstříku trestů stěžovatele;
- prověřit, zda ministerstvo postupovalo při řešení věci efektivně;
- docílit toho, aby se obdobné případy v budoucnu řešily rychleji a efektivněji.

Ve zprávě uvádím ty informace z policejního vyšetřování, které byly důležité i pro postup ministerstva, aniž přitom hodnotím postup policie jako orgánu činného v trestním řízení, protože mi to nepřísluší.³

Moje působnost se rovněž vztahuje pouze na české úřady. **Nenáleží mi** proto ani šetřit či **hodnotit postupy španělských orgánů**.

C. Právní hodnocení

V této části zprávy nejprve shrnu **pravidla**, která dopadají na daný případ (viz část **C.1 zprávy**). Je totiž potřeba, abych přiblížil, jak funguje systém ECRIS, jak se v jeho rámci propisují informace z trestního rejstříku jednoho státu do trestního rejstříku druhého státu, i to, v jaké podobě lze zjistit údaje, které jsou zaneseny do českého rejstříku trestů.

2 K rozdílu mezi výpisem a opisem viz později v části C.1 zprávy.

3 Viz § 1 odst. 9 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

Poté podrobněji popíšu **postup ministerstva** (viz část **C.2 zprávy**). Vysvětlím, jaká byla jeho role při řešení případu, i to, nakolik byl jeho postup propojen s jednáním španělských orgánů.

V poslední části zprávy vysvětlím svůj právní pohled na věc (viz část **C.3 zprávy**).

C.1 Pravidla

Evropský informační systém rejstříku trestů (ECRIS)

Evropský informační systém rejstříku trestů (ECRIS) je systém výměny informací z rejstříků trestů jednotlivých členských států. Podle unijního rámcového rozhodnutí,⁴ kterým byl zřízen a na základě něhož je provozován, **nepředstavuje ECRIS centralizovaný evropský rejstřík trestů**. Rámcové rozhodnutí jej vymezuje jako decentralizovaný systém informačních technologií založený na databázích rejstříků trestů každého členského státu.⁵

Platí, že všechny údaje z rejstříků trestů se uchovávají výhradně v databázích vedených členskými státy.⁶ Odpovědnost za tzv. referenční provedení ECRIS (připojení k síti ECRIS) a provoz databáze, která uchovává, zasílá a přijímá informace z rejstříku trestů ostatních členských států, nesou výhradně jednotlivé členské státy.⁷ Každý stát má určit jeden ústřední orgán zodpovědný za fungování ECRIS (v Česku je jím ministerstvo).⁸ K tomu, aby systém výměny informací fungoval, je zřízena společná komunikační infrastruktura mezi těmito ústředními orgány (šifrovaná síť). Tu vytváří a zodpovídá za ni Evropská komise.⁹

Členský stát má (prostřednictvím příslušného orgánu) v rámci systému ECRIS **povinnost co nejdříve informovat druhý členský stát** (jeho příslušný orgán) o odsouzení vydaném na jeho území proti státnímu příslušníkovi druhého členského státu (v podobě, v níž je zaznamenáno v rejstříku trestů členského státu).¹⁰

Stejně tak má členský stát povinnost **neprodleně předat informace o následných změnách nebo výmazu** informací obsažených v rejstříku trestů druhému členskému státu, jehož je odsouzený státním příslušníkem.¹¹

4 Rámcové rozhodnutí Rady 2009/315/SVV ze dne 26. února 2009 o organizaci a obsahu výměny informací z rejstříků trestů mezi členskými státy, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/884 ze dne 17. dubna 2019, kterou se mění rámcové rozhodnutí Rady 2009/315/SVV, pokud jde o výměnu informací o státních příslušnících třetích zemí a o Evropský informační systém rejstříku trestů (ECRIS) a nahrazuje rozhodnutí Rady 2009/316/SVV.

5 Viz čl. 1 písm. c) rámcového rozhodnutí.

6 Viz čl. 11a odst. 2 rámcového rozhodnutí.

7 Viz čl. 11a odst. 4 rámcového rozhodnutí.

8 Viz článek 3 rámcového rozhodnutí.

9 Viz čl. 11a odst. 5 rámcového rozhodnutí.

10 Viz čl. 4 odst. 2 rámcového rozhodnutí.

11 Viz čl. 4 odst. 3 rámcového rozhodnutí.

Členský stát, který takto poskytl informace v rámci ECRIS druhému členskému státu, má povinnost také **předat kopii odsouzení** a následných opatření, **pokud o to druhý členský stát požádá**. Takto má povinnost předat i všechny další příslušné informace, které mají druhému členskému státu umožnit, aby posoudil, zda má přijmout opatření na vnitrostátní úrovni.¹²

Rejstřík trestů, výpisy a opisy z něj

Podle zákona o rejstříku trestů¹³ je **rejstřík trestů** informačním systémem veřejné správy, který obsahuje (mimo jiné) údaje o fyzických a právnických osobách pravomocně odsouzených soudy v trestním řízení, jakož i údaje o jiných (zákonem vymezených) významných skutečnostech pro trestní řízení. Údaje z rejstříku trestů slouží pro potřebu trestního, občanskoprávního nebo správního řízení a k prokazování bezúhonnosti.

Správcem rejstříku trestů je ministerstvo.¹⁴

Výpis a opis z rejstříku trestů představují **dvě formy, ve kterých lze žádat informace** evidované v rejstříku trestů. Liší se rozsahem poskytnutých informací a okruhem osob, které o ně mohou požádat.

Výpis uvádí **pouze všechna dosud nezahmlazená odsouzení**. Uvádí se v něm také odsouzení cizozemskými a mezinárodními soudy, na která se hledí jako na odsouzení soudy vnitrostátními.¹⁵ **Výpis se vydává** osobě, které se týká, na její žádost. Požádat o výpis může také soud, státní zastupitelství nebo správní orgán pro účely řízení, v němž je třeba prokázat bezúhonnost či důvěryhodnost.¹⁶

Opis naproti tomu uvádí **všechny údaje o každém odsouzení osoby**, které se opis týká, i o **zahmlazení odsouzení**, údaje z evidence podmíněného zastavení trestního stíhání, podmíněného odložení podání návrhu na potrestání a jiné významné skutečnosti pro trestní řízení.¹⁷ **Opis se vydává** na jeho žádost orgánu činnému v trestním řízení pro potřeby trestního řízení. Vydává se také dalším přesně vymezeným orgánům (a jen za přesně stanovených podmínek).¹⁸ Osoba, které se opis týká, má právo na informace, které se o ní evidují v opisu.¹⁹

¹² Viz čl. 4 odst. 4 rámcového rozhodnutí.

¹³ Zákon č. 269/1994 Sb., o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

¹⁴ Viz § 1 odst. 1 zákona o rejstříku trestů.

¹⁵ Viz § 13 odst. 1 zákona o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

¹⁶ Další zákony mohou stanovit další účely, pro které lze výpis poskytnout. Viz § 11 odst. 1 a § 12 zákona o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

¹⁷ Viz § 10 odst. 4 zákona o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

¹⁸ Například Kanceláři prezidenta republiky, týká-li se opis osoby, ohledně níž Kancelář prezidenta republiky provádí řízení o žádosti o jmenování nebo podání návrhu na jmenování do funkce prezidentem republiky, dále např. cizozemskému justičnímu orgánu podle mezinárodní smlouvy atd. Viz § 10 a násl. zákona o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

¹⁹ Na základě § 28 zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.

Promítnutí informací předaných v rámci ECRIS do výpisu a opisu rejstříku trestů

Kromě údajů o pravomocných odsouzeních vnitrostátními soudy se do rejstříku trestů zaznamenávají také **údaje o pravomocných odsouzeních soudy jiných členských států Evropské unie** na základě informací zaslanych **v rámci systému ECRIS**.²⁰

Je-li ministerstvo informováno jiným členským státem EU o **změně těchto údajů**, provede tuto změnu v rejstříku trestů.²¹

Údaje o odsouzení soudem jiného členského státu EU předané v rámci ECRIS se uvádějí ve **zvláštní části opisu**. Zde se u nich také uvede, zda došlo k uznání těchto odsouzení, a hledí se na ně tedy jako na odsouzení vnitrostátním soudem.²²

Jde-li o **promítnutí těchto údajů do výpisu**, právní úprava prošla následujícím vývojem.

Do 30. června 2024 platilo, že tyto údaje se **nezaznamenávaly do výpisu, s výjimkou těch odsouzení soudem jiného členského státu, na které se hledělo jako na odsouzení soudy České republiky** (tj. došlo k jejich uznání Nejvyšším soudem). Ministerstvo podalo návrh k Nejvyššímu soudu v případě oznámení o odsouzení, pro které byl soudem jiného členského státu Evropské unie uložen trest odnětí svobody v délce přesahující 1 rok.

Od 1. července 2024 platí, že údaje o odsouzení soudem jiného členského státu EU se uvádějí:

- **(přímo) ve výpisu**, hledí-li se na ně jako na odsouzení soudy České republiky (tj. došlo k jejich uznání).²³
- **v příloze výpisu**, nehledí-li se na ně jako na odsouzení soudy České republiky.²⁴

Úkoly správce (Ministerstva spravedlnosti) při nakládání s osobními údaji v rejstříku trestů

Pro účely správy rejstříku trestů a vydávání opisů či výpisů z rejstříku trestů je ministerstvo oprávněno ověřovat přesnost osobních údajů.²⁵

²⁰ Viz § 4a zákona o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

²¹ Viz tamtéž.

²² Viz § 10 odst. 4 a 5 zákona o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

²³ Viz § 13 odst. 1 zákona o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

²⁴ Viz § 13 odst. 2 zákona o rejstříku trestů a evidenci přestupků.

²⁵ Viz 2 odst. 2 zákona o rejstříku trestů.

Na **nakládání s osobními údaji** v rejstříku trestů dopadá zákon o zpracování osobních údajů.²⁶ Z obecného nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)²⁷ se využijí některá ustanovení.²⁸

Podle zákona o zpracování osobních údajů má každý subjekt údajů (tedy osoba, jejíž údaje jsou v rejstříku zpracovány) **právo na přístup k osobním údajům**, které zpracovává ministerstvo jako správce rejstříku trestů. Současně má subjekt údajů **právo na opravu, omezení zpracování nebo výmaz osobních údajů**, případně na doplnění dodatečného prohlášení k těmto údajům.²⁹

C.2 Postup ministerstva

C.2.1 Před zahájením mého šetření

Hned v dubnu 2023 začal za ministerstvo řešit podnět stěžovatele **mezinárodní odbor trestní**.

Zjistil, že záznam o odsouzení, který měl stěžovatel **ve výpisu z rejstříku trestů**, vznikl na základě **notifikace**, kterou českému ministerstvu zaslal v roce **2019** příslušný španělský orgán prostřednictvím **ECRIS**. Z ní vyplývalo, že se stěžovatel dopustil na území Španělska trestného činu, za který byl v roce **2015** odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání přesahující 1 rok (konkrétně 3 roky a 6 měsíců). Dále z ní plynulo, že stěžovatel používal při trestné činnosti několik jmen (aliasů), mj. i jméno B. K notifikaci si v roce 2019 ministerstvo vyžádalo příslušný rozsudek Trestního soudu ve Valencii a následně jej předložilo Nejvyššímu soudu, aby rozhodl, že se na odsouzení stěžovatele (jako občana České republiky) soudem Španělska jakožto jiného členského státu Evropské unie hledí jako na odsouzeného soudem České republiky. **Nejvyšší soud** v září 2019 **rozhodl o uznání odsouzení**.³⁰

Bezprostředně poté, co se na ně v dubnu 2023 stěžovatel obrátil, ministerstvo prostřednictvím Evropské justiční sítě (Eurojust) kontaktovalo španělské orgány s dotazem, na jakém základě bylo jméno stěžovatele zapsáno do systému ECRIS. Vyžádalo si současně informace, které by prokázaly, že stěžovatel a osoba uvedená v rozsudku jsou jedna a tatáž osoba. V rozsudku Trestního soudu ve Valencii se totiž vůbec nevyskytovalo jméno českého stěžovatele, ale pouze jméno B. Ministerstvo požádalo o přednostní vyřízení.

26 Viz § 24 a násl. zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů – Hlava III – ochrana osobních údajů při jejich zpracování za účelem předcházení, vyhledávání nebo odhalování trestné činnosti, stíhání trestných činů, výkonu trestů a ochranných opatření, zajišťování bezpečnosti České republiky nebo zajišťování veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti.

27 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

28 Viz § 24 odst. 2 zákona o zpracování osobních údajů: „Pro účely této hlavy se použije čl. 4 body 1 až 6, 8, 9, 12 až 15 a 26 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 obdobně.“

29 Viz § 28 a násl. zákona o zpracování osobních údajů.

30 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. září 2019, č. j. 11 Tcu 89/2019-23.

Po opakovaných urgencích v dubnu a květnu 2023 a osobní žádosti na Eurojust v červnu 2023 přišla ještě v posledně uvedeném měsíci od španělského Ministerstva spravedlnosti e-mailem neformální odpověď. Z ní vyplynulo, že španělské ministerstvo si vyžádalo informace od policie a věznic. Ty nezjistily žádné pochybení ohledně identity pachatele. Předaly však informace Trestnímu soudu ve Valencii, aby soudce potvrdil totožnost odsouzeného.

V červenci 2023 české ministerstvo opět urgovalo vyřízení věci u španělských orgánů, avšak bez odezvy. Oslovilo proto samo Trestní soud ve Valencii.

Ten ministerstvu v srpnu 2023 sdělil, že odsouzeným byl občan rumunské národnosti A., který používal několik jmen, mezi nimiž se v policejní databázi objevilo i jméno stěžovatele. Soud nicméně potvrdil, že v jím projednávané věci osoba českého stěžovatele vůbec nevystupovala, **stěžovatel nebyl v rámci tohoto řízení veden ani jako obžalovaný, ani jako odsouzený**. Odsouzen byl skutečně jmenovaný rumunský občan. Trestní soud ve Valencii odkázal české ministerstvo na španělské policejní orgány, které jméno českého stěžovatele k uvedenému rozsudku připojily, neboť databáze, kde se jméno českého stěžovatele vyskytovalo, spadala pod jejich pravomoc.

Ministerstvo ještě tentýž měsíc znovu oslovilo španělské ministerstvo s žádostí, aby mu poskytlo kontaktní osobu v rámci španělské policie, která by pomohla docílit výmazu jména stěžovatele ze systému ECRIS ve vztahu k danému rozsudku z roku 2015. Od španělského ministerstva nepřišla žádná odpověď.

Ministerstvo proto již dále nečekalo a podalo samo návrh k Nejvyššímu soudu, aby zrušil své vlastní rozhodnutí, kterým uznal odsuzující rozsudek, aby byl stěžovateli odstraněn chybný údaj o odsouzení **z výpisu** z rejstříku trestů. Nejvyššímu soudu ministerstvo postoupilo i informace, které mu poskytla policie prověřující první trestní oznámení stěžovatele. Policie je šetřila pro podezření ze spáchání trestného činu poškození cizích práv v souvislosti s krádeží identity. V rámci vyšetřování policie dosáhla mimo jiné porovnání otisků prstů stěžovatele s otisky prstů pachatele skutečně odsouzeného Trestním soudem ve Valencii, přičemž mezi otisky nebyla zjištěna shoda.

Nejvyšší soud³¹ své původní rozhodnutí zrušil. Ministerstvo následně mohlo ještě v říjnu 2023 odstranit údaj o odsouzení **z výpisu** rejstříku trestů stěžovatele.

Nejvyšší soud ministerstvo nadto vyrozuměl, že **v opisu zůstávají** (kromě tohoto odsouzení) další tři odsouzení vydaná španělskými orgány.³² Podle Nejvyššího soudu šlo pravděpodobně opět o trestnou činnost, již se stěžovatel nedopustil, a to o trestné činy spáchané na území Španělska v letech 2010, 2016 a 2020. Za tyto trestné činy nebyl uložen trest odnětí svobody v délce přesahující 1 rok, proto se promítly jen do **opisu** (společně s trestným činem, který se stěžovateli propsal jak do výpisu, tak do opisu).

31 Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. října 2023, sp. zn. 11 Tcu 106/2023.

32 Rozsudky Trestního soudu ve Valencii xxx, Trestního soudu v Pontevedře xxx, a Trestního soudu v Getafe xx.

Od října 2023 měl stěžovatel čistý výpis z rejstříku trestů. Nadále však zůstávaly údaje o spáchání všech čtyř trestných činů v opisu rejstříku trestů.

K odstranění údajů z opisu ministerstvo nepřistoupilo kvůli propojení rejstříků v rámci ECRIS. Pokud totiž do rejstříku zanesly informace španělské orgány, podle ministerstva tyto musely také jako první provést výmaz. Z opisu by mohlo ministerstvo údaje vymazat teprve poté, co by od španělské strany obdrželo příslušnou notifikaci o výmazu záznamů na španělské straně.

Ministerstvo proto stěžovatele informovalo o odstranění údajů o odsouzení z výpisu rejstříku trestů a o tom, že bude i nadále usilovat o nápravu prostřednictvím španělských orgánů.

Ministerstvo následně v listopadu 2023 zaslalo španělskému ministerstvu oficiální žádost o výmaz záznamu vedeného ke jménu českého stěžovatele v souvislosti s odsuzujícím rozsudkem Trestního soudu ve Valencii z roku 2015 ze všech příslušných španělských databází, včetně systému ECRIS. Současně mu zaslalo výsledky porovnání otisků prstů stěžovatele a skutečně odsouzeného rumunského občana. Tentýž oficiální dopis zaslalo ministerstvo také španělské policii, Trestnímu soudu ve Valencii a cíleně i odboru španělského Ministerstva spravedlnosti, který má podle veřejně dostupných informací na starost ECRIS.

Navzdory opakovaným urgencím z března a dubna 2024 neobdrželo české ministerstvo žádnou odpověď.

Ministerstvo se proto v květnu 2024 opět obrátilo na Eurojust s tím, že se mu nedaří ze Španělska získat uspokojivou reakci.

Čeští zástupci v Eurojustu ministerstvu v červnu 2024 sdělili, že podle vyjádření španělských zástupců v Eurojustu byl problém v ECRIS vyřešen. Ministerstvo si proto v červenci 2024 vyžádalo opis z rejstříku trestů stěžovatele. Zjistilo, že všechny čtyři záznamy se v něm i nadále vyskytují.

C.2.2 Po zahájení šetření

Po zahájení šetření jsem považoval za potřebné projednat věc jak se zástupci mezinárodního odboru trestního, tak s ředitelem odboru rejstříku trestů, který spadá rovněž pod ministerstvo. Apeloval jsem na to, že případ má důležitou rovinu ochrany osobních údajů a odpovědnost za správnost údajů v (české) části rejstříku zůstává na našich správních orgánech (konkrétně na ministerstvu). Inicioval jsem proto v září 2024 setkání, kterého se zúčastnili zástupci ministerstva (zástupci mezinárodního odboru trestního i vrchní ředitelka mezinárodní a trestní spolupráce), pověřený ředitel odboru rejstříku trestů a čeští zástupci v Eurojustu. Dohodli jsme, že případ je již potřeba řešit na vrcholné úrovni (tj. na úrovni ministrů spravedlnosti).

Ještě tentýž měsíc následoval **dopis ministra spravedlnosti** JUDr. Pavla Blažka, Ph.D., španělskému protějšku s žádostí o urgentní prověření věci a o její projednání na bilaterální

úrovni při příležitosti konání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci v Lucemburku v říjnu 2024. Ministr spravedlnosti v dopise zdůraznil dobu, po kterou se již české ministerstvo snaží komunikací se španělskou stranou docílit výmazu záznamů z rejstříku trestů. Poukázal na to, že situace je o to vážnější, že se u stěžovatele v rejstříku nacházejí další tři záznamy o trestných činech, které pravděpodobně nespáchal.

K setkání na ministerské úrovni na okraj zasedání Rady nakonec z technických důvodů nedošlo. Proto jsem v listopadu 2024 opětovně svolal jednání zástupců mezinárodního odboru trestního a rejstříku trestů. Požádal jsem ministerstvo, aby si vyžádalo podkladové rozsudky k dalším třem záznamům. Doposud je totiž nemělo k dispozici, a tak nemělo ani možnost ověřit, zda jméno stěžovatele vůbec v některém z nich figuruje. Dohodli jsme se také na společné účasti na on-line jednání expertní skupiny ECRIS³³ plánované na počátek prosince 2024.

Z dalších tří trestních rozsudků vyplynulo, že ani v jednom případě nebyl odsouzeným pachatelem stěžovatel. Jeho jméno se nevyskytovalo ani v odůvodnění žádného z rozsudků, s výjimkou jednoho, kde je jméno stěžovatele uvedeno (ve zkomolené podobě) jako jedno z jmen, které odsouzený pachatel používal. Odsouzeným však i v tomto případě byl pouze B.

Pověřený ředitel odboru rejstříku trestů v mezidobí opakovaně neformálně komunikoval se zástupcem španělského ministerstva s cílem vysvětlit, kterou konkrétní notifikaci musí španělská strana zaslat, aby mohlo ministerstvo v českém rejstříku přistoupit k odstranění údajů v opisu. Španělský zástupce v říjnu 2024 odpověděl, že na španělské straně již proběhla všechna nezbytná řízení, v jejichž důsledku mělo být jméno stěžovatele vyjmuta ze všech španělských rejstříků, u nichž to bylo podle španělské právní úpravy možné. Notifikaci podle rámcového rozhodnutí ECRIS požadovanou českým ministerstvem však španělská strana nezaslala.

Na **jednání expertní skupiny ECRIS** v prosinci 2024 jsme společně s mezinárodním odborem trestním vysvětlili okolnosti případu. Zdůraznili jsme, že se nejedná o situaci krádeže identity, ale o administrativní pochybení, kdy záznam ve španělských rejstřících trestů neodpovídá rozsudkům vydaným španělskými soudy. Pověřený ředitel (českého) odboru rejstříku trestů uvedl, že opakovaně, leč bezúspěšně žádal španělskou stranu o zaslání potřebné notifikace o výmazu. Španělští zástupci se k věci nevyjádřili zcela jednoznačně, nicméně uvedli, že španělské rejstříky zřejmě vedou záznamy k osobě českého stěžovatele kvůli potřebě propojit různá jména, která pachatel používal. Jednání se zúčastnili také **zástupci Evropské komise, kteří potvrdili, že je nepřijatelné, aby byl v ECRIS veden a ponechán záznam na nevinnou osobu.**

S odvoláním na toto jednání ředitel českého odboru rejstříku trestů znovu požádal španělskou stranu o zaslání potřebné notifikace o výmazu záznamů ze systému ECRIS.

33 Odborný panel, v rámci kterého se setkávají zástupci Evropské komise a pověřený zástupci rejstříků trestů/ústředních orgánů ECRIS jednotlivých členských zemí Evropské unie s přizvanými hosty. Slouží jako prostor pro konzultaci a sdílení praxe. Nemá však rozhodovací pravomoc.

Tuto **notifikaci obratem obdržel**. Následně **provedl výmaz všech záznamů stěžovatele z českého rejstříku trestů**.

V polovině prosince 2024 měl stěžovatel konečně čistý trestní rejstřík.

C.3 Moje závěry

Ministerstvu se podařilo docílit zjednání nápravy. V rejstříku trestů stěžovatele se nyní již nenachází žádný záznam. To považuji za klíčové.

Hodnotím-li zpětně postup ministerstva, nacházím několik momentů, které mohly přispět k jinému vývoji věci, případně k jejímu rychlejšímu dořešení. Zdůrazňuji přitom, že zpětné hodnocení je vždy jednodušší než být v roli toho, kdo musí nějaké řešení nalézat.

Případ je totiž specifický v tom, že **ministerstvo nemělo jeho rychlé vyřešení plně ve svých rukou**. Ačkoliv mu právní úprava ukládala určité povinnosti, nemohlo jim plně dostat bez potřebné součinnosti správních orgánů druhého členského státu (Španělska). To samo o sobě vytváří napětí (blíže se k tomu vyjádřím v **části C.3.3 a C.3.4**). Postup cizozemských správních orgánů mi hodnotit nepřísluší, musím jej však vzít v úvahu při hodnocení postupu českého ministerstva.

Stěžejním východiskem při mém hodnocení musí být právní situace stěžovatele. Ten **měl fakticky více než pět let chybné záznamy v českém rejstříku trestů**, ve španělských databázích ještě déle. Od okamžiku, kdy to zjistil, se teprve po téměř dvou letech domohl jejich výmazu. Mám za to, že neoprávněný záznam v rejstříku trestů bezúhonného člověka je velmi **závažným zásahem do jeho práva na ochranu osobních údajů, které je nedílnou součástí práva na ochranu soukromého života**. Této závažnosti by měla odpovídat rychlost, s níž by mělo ke zjednání nápravy případných pochybení dojít.

Nyní se budu věnovat jednotlivým aspektům případu. Své úvahy pro větší přehlednost rozčlením do samostatných podkapitol.

C.3.1 Rozpor údajů mezi notifikací a odsuzujícím rozsudkem v roce 2019

V prvé řadě nemohu opomenout, že **již v roce 2019**, kdy ministerstvo obdrželo notifikaci od španělských orgánů prostřednictvím ECRIS, mělo možnost pojmout **pochybnosti o správnosti údajů** uvedených v notifikaci, a tudíž i začít celý případ řešit.

Vzhledem k tomu, že za trestný čin spáchaný údajně v roce 2015 měl být stěžovatel potrestán k odnětí svobody v délce přesahující 1 rok, mezinárodní odbor trestní ministerstva si podle zavedené praxe vyžádal rozsudek španělského soudu a poté podal k Nejvyššímu soudu návrh na uznání tohoto rozsudku podle zákona o rejstříku trestů.³⁴

34 Podle § 4a odst. 3 zákona o rejstříku trestů ve znění účinném do 30. června 2024 platilo: „Nejvyšší soud na návrh Ministerstva spravedlnosti rozhodne, že se na odsouzení občana České republiky soudem jiného členského státu Evropské unie nebo Spojeného království hledí jako na odsouzení soudem České republiky, jestliže se týká činu, který je trestný i podle právního řádu České republiky a je-li to odůvodněno závažností činu a druhem trestu, který za něj byl uložen.“

Pokud by se mezinárodní odbor trestní býval důkladně seznámil se zněním tohoto rozsudku a porovnal jej se zaslanou notifikací, býval by odhalil **rozpor mezi zněním výroku rozsudku a učiněným záznamem**. Jestliže byl ve výroku rozsudku odsouzenou osobou B., měl by tomu odpovídat záznam v notifikaci. V té však byl na místě pachatele uveden stěžovatel (kolonka „Údaje o osobě“) a jméno skutečného pachatele bylo uvedeno až jako jedno z jím užívaných jmen (kolonka „Alias 1“, Alias 2“ a následující).

Mezinárodní odbor trestní je si toho zpětně vědom a věřím, že jej to v obdobných případech povede k pečlivější kontrole notifikací a podkladových rozhodnutí. Považuji za objektivní také podotknout, že stejnou možnost zachytit nesrovnalost měl i Nejvyšší soud, jenž vedl řízení o uznání podle zákona o rejstříku trestů, měl k dispozici rozsudek, jehož uznání mu bylo navrženo, a přesto rozhodl, že na odsouzení stěžovatele Trestním soudem ve Valencii z roku 2015 se hledí jako na odsouzení českým soudem.

Postup Nejvyššího soudu nemohu hodnotit. Mohu však ocenit, že **ministerstvo** poté, co začalo řešit podnět stěžovatele, **iniciovalo u Nejvyššího soudu řízení, ve kterém Nejvyšší soud své původní usnesení o uznání španělského rozsudku zrušil.**³⁵ Když tedy oba orgány odhalily rozpor, jednaly tak, aby situaci napravily. Následně tudíž mohlo dojít alespoň k odstranění údajů o odsouzení z výpisu rejstříku trestů stěžovatele, který je pro něj zásadní při prokazování bezúhonnosti v různých životních situacích.

C.3.2 Ministerstvo mělo zapojit do řešení věci všechny potřebné odbory

Jde-li o další postup mezinárodního odboru trestního, nelze mu upřít upřímnou snahu o zjednání plné nápravy. Tento **odbor opakovaně komunikoval se španělským Ministerstvem spravedlnosti**, pod které fungování systému ECRIS na španělské straně spadá, avšak bez účinné odezvy. Také spolupráce v této věci prostřednictvím Evropské justiční sítě Eurojust by podle mého názoru za běžných okolností měla být funkčním řešením vedoucím k rychlé nápravě, leč v případě stěžovatele tomu tak nebylo.

Domnívám se však, že **ministerstvo by postupovalo efektivněji, kdyby při řešení věci rovnou spojily síly všechny jeho dotčené odbory**, zejména jak mezinárodní odbor trestní, tak odbor rejstříku trestů. Jejich účinnější propojení (a opakované urgování obou odborů) bylo zřejmě mým hlavním příspěvkem k dořešení celé záležitosti.

Podnět stěžovatele začal řešit jen mezinárodní odbor trestní ministerstva, a právě jen ve vztahu k tomu trestnému činu, který měl stěžovatel uveden ve výpisu (a současně v opisu). Mezinárodní odbor trestní totiž ve vztahu k fungování ECRIS řešil v praxi ministerstva pouze případy, v nichž se notifikace ECRIS týkala trestných činů, pro které soud jiného členského státu Evropské unie uložil trest odnětí svobody v délce nejméně 1 roku.

³⁵ Analogicky podle § 4 odst. 4 zákona o rejstříku trestů a evidence přestupků.

V ostatních případech spadalo fungování systému ECRIS pod odbor rejstříku trestů ministerstva.

Podle rámcového rozhodnutí je však ústředním orgánem pro ECRIS Ministerstvo spravedlnosti jako celek. To má také možnost si podle čl. 4 odst. 4 rámcového rozhodnutí **vyžádat kopie odsouzení a případně další informace**. Ministerstvo si mohlo tyto kopie odsouzení vyžádat bezprostředně poté, co při řešení podnětu stěžovatele zjistilo, že má v opisu rejstříku trestů záznamy o dalších třech trestných činech, případně mohlo kontrolu celého rejstříku (opisu i výpisu) provést již v dubnu 2023, kdy se na ně stěžovatel obrátil. Předpokládalo by to však **okamžitou spolupráci obou odborů**.

Ministerstvo spíše vyčkávalo postupu policie, která v mezidobí vyšetřovala trestní oznámení stěžovatele jako záležitost poškození cizích práv.

Přitom z dožádaných odsuzujících rozsudků by bylo možné poměrně jednoduše ověřit, že stěžovatel nebyl odsouzen ani v jednom z těchto dalších třech případů, a že se tedy nejedná o situaci, kdy by byl odsouzen český občan pro čin, který spáchal jiný pachatel na základě identity odcizené tomuto českému občanovi.

Tím rozhodně nechci říci, že vyšetřování policie nemělo samo o sobě své opodstatnění. Již z toho titulu, že jméno stěžovatele figuruje ve španělských databázích, totiž plyne důvodná obava, že někdo používal k páchání trestné činnosti mimo jiné identitu českého stěžovatele (čímž se mohl dopouštět trestného činu poškození cizích práv, případně dalších trestných činů). Připomínám také, že postupy orgánů činných v trestním řízení (tj. policie, státní zastupitelství, soudy) ze zákona prověřovat a hodnotit nemohu.

Pro řešení výmazu záznamů z rejstříku trestů stěžovatele však nebylo třeba vyčkávat výsledků tohoto policejního vyšetřování.

C.3.3 Automatizovaný systém ECRIS. Řešení chyb je závislé na účinné spolupráci dvou (či více) států

Stěžejní nicméně zůstává, že z povahy věci je **řešení obdobných případů závislé na účinné spolupráci orgánů dvou (či více) členských států**.

Předávání notifikací a na jejich základě zanášení údajů a provádění jejich změn do národních rejstříků je v rámci systému ECRIS fakticky vysoce automatizovaným technickým procesem. Každý den dojde tímto způsobem k předání a zpracování velkého množství údajů. Odsuzující členský stát EU zaneše údaje o odsouzení do svého rejstříku (případně rejstříků) a zašle odpovídající notifikaci tomu členskému státu, jehož je odsouzený státním příslušníkem. V našem případě odbor rejstříku trestů ministerstva takto každodenně promítá do opisové části rejstříku velké množství změn. Činí tak jen na základě notifikací a v nich uvedených kusých informací, aniž má k dispozici podkladová rozhodnutí a kapacitu správnost všech těchto informací jakkoliv kontrolovat a ověřovat.

Ačkoliv i podle právní úpravy ECRIS **zůstává odpovědnost za správnost údajů** v databázích jednotlivých členských států na těchto **členských státech**, zaneše-li jeden členský stát

(jako v případě stěžovatele) do svého rejstříku chybný údaj o odsouzení, automaticky se tato chyba propíše do českého rejstříku trestů. Občan se o tom, že měl uvedené záznamy v opisu rejstříku trestů, nemusí ani dozvědět, protože běžně se žádá jen o výpis z rejstříku trestů. Údaje v opisu rejstříku trestů jsou však neméně závažné – ačkoliv o opis mohou požádat jen zákonem přesně stanovené orgány, jde o informace, z nichž vycházejí zejména orgány činné v trestním řízení při vyšetřování trestných činů.

Zde považuji za důležité doplnit, že s účinností od 1. července 2024 se již údaje o odsouzeních notifikované v rámci ECRIS propisují jak do zvláštní části opisu, tak do přílohy výpisu. **Každý, kdo si požádá o výpis z rejstříku trestů, se dozví rovněž o těchto záznamech vzniklých na základě notifikací ECRIS.**

Z díkce právní úpravy se jeví, že český odbor rejstříku trestů může provést změnu či výmaz takto notifikovaných údajů skutečně až v okamžiku, kdy mu odsuzující členský stát následnou notifikací potvrdí, že sám provedl změnu či výmaz původně zaznamenaných údajů.³⁶

Navíc, i kdyby ministerstvo vymazalo nebo změnilo údaje z českého rejstříku trestů vnesené tam v rámci notifikací ECRIS (poté, co by si vyžádalo podkladová rozhodnutí a zjistilo nesoulad), vznikl by nežádoucí stav. Nesprávné údaje by zůstaly zaznamenány v rejstříku druhého členského státu (zde Španělska) a v systému ECRIS by byl rozpor mezi dvěma rejstříky, které by měly obsahovat totožné informace.

Nemohu proto vytýkat ministerstvu, že nepřistoupilo k odstranění informací z opisu rejstříku trestů stěžovatele, dokud neobdrželo správnou notifikaci od španělského orgánu.

Tento konkrétní případ je již vyřešen a nemám prozatím důvod se domnívat, že by k obdobným případům docházelo často a s takovým scénářem, jako tomu bylo v případě českého stěžovatele. Současně ale celý příběh svědčí o tom, že se něco podobného může přihodit komukoli bez vlastního přičinění. Zprávu o šetření proto zasílám také generálnímu ředitelství pro spravedlnost a spotřebitele Evropské komise. Případ stěžovatele totiž poukázal na možnou slabinu fungování systému ECRIS.

Ten předpokládá předávání velkého množství informací současně se správností předávaných údajů. Aby systém řádně fungoval, měl by být také zachován soulad mezi informacemi zanesenými v rejstřících trestů obou (či více dotčených) členských států (údaje týkající se jednoho odsouzení by měly být shodné). Při předávání takto velkého množství informací lze ale očekávat, že mohou (a budou) nastávat chyby.

Chyby v informacích o trestní bezúhonnosti jsou však závažným zásahem do práva na ochranu osobních údajů (k tomu se vyjádřím ještě v následující části). Domnívám se

³⁶ Viz čl. 4 odst. 3 rámcového rozhodnutí a § 4a zákona o rejstříku trestů a evidence přestupků.

proto, že systém ECRIS by měl obsahovat skutečně **účinný a velmi rychlý mechanismus zjednání nápravy** (aniž bych horoval pro jeho centralizaci či unifikaci).

Případ českého stěžovatele naznačuje, že tento mechanismus nemusí být dnes dostupný ani tehdy, kdy jde o zjevné administrativní pochybení.

O to složitější může být cesta k nápravě případů, kdy jednotlivec bude namítat chybnost údajů o odsouzení propsaných skrze ECRIS a přitom bude jeho jméno uvedeno i v podkladovém odsuzujícím rozsudku. Tam již bude nezbytná účinná mezinárodní trestní spolupráce. I pro tyto případy by však měly mít ústřední orgány členských států pro ECRIS stanoven zcela jasný postup zohledňující právo na ochranu osobních údajů, z něhož vyplývá i právo každého na to, aby o něm byly uchovávány toliko správné údaje.

C.3.4 Údaje o odsouzení v trestním rejstříku a ochrana osobních údajů

Jak jsem již nastínil, s ohledem na to, že systém ECRIS funguje automatizovaně, současně **vyvstává otázka, nakolik může ministerstvo dostat povinností, které mu vyplývají ze zákona o zpracování osobních údajů** (a potažmo nařízení GDPR).

Ministerstvo jako správce rejstříku trestů **je totiž současně správcem osobních údajů** ve smyslu zákona o zpracování osobních údajů. Podle § 29 tohoto zákona by mělo mít možnost řešit případy, v nichž se na něj obrátí subjekt údajů se žádostí o opravu či výmaz nesprávných informací. **Jestliže je prokázáno, že údaje zanesené v rejstříku trestů jsou nesprávné, mělo by ministerstvo přistoupit k jejich výmazu.** V pochybnostech o správnosti mělo ministerstvo do doby, než tyto pochybnosti odstraní, také **omezit zpracování těchto údajů.**³⁷ Stěžovatel i ministerstvo měli v určitém okamžiku již k dispozici podkladová rozhodnutí (rozsudky trestních soudů), která by měla být zřejmě dostačující pro výmaz neoprávněných záznamů, případně alespoň právě o omezení jejich zpracování. Je otázkou, **jak má v takovém případě ministerstvo postupovat, když současně by mělo v opisu provést změny jen na základě odpovídající notifikace** orgánu odsuzujícího členského státu.

Bývalo bylo žádoucí, kdyby si v průběhu řešení podnětu stěžovatele ministerstvo vyžádalo **součinnost Úřadu pro ochranu osobních údajů** a s ním nastíněné otázky projednalo.

Ministerstvo se poté, co se na ně obrátil stěžovatel, soustředilo na docílení nápravy u španělských orgánů. Tomu rozumím. Sám jsem po zahájení šetření považoval za prioritu docílit co nejrychlejšího zjednání nápravy v podobě výmazu chybných záznamů z rejstříku trestů stěžovatele, a to jakoukoliv cestou, s tím, že systémovějším otázkám bude prostor se věnovat posléze.

Navzdory vyřešení případu tuto zprávu zasílám právě i **Úřadu na ochranu osobních údajů.** Ten žádám o vyjádření k věci a stanovisko ohledně možností ministerstva jako správce

³⁷ Například vyznačením údajů jako sporných, uvedením informace, že subjekt údajů popírá přesnost těchto údajů, a podobně.

rejstříku trestů, má-li dostát povinností plynoucím ze zákona o zpracování osobních údajů a současně dodržet pravidla, podle kterých funguje systém ECRIS.

D. Informace o dalším postupu

Stěžovatel má v tomto okamžiku již odstraněné všechny chybné záznamy z rejstříku trestů. Údaje o odsouzení se neobjevují ani ve výpisu, ani v opisu. V jeho věci došlo ke **zjednáání nápravy** a své **šetření mohou uzavřít** ve smyslu § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Protože však v průběhu šetření vyvstaly otázky, které přesahují individuální případ stěžovatele, chtěl bych ještě požádat dotčené úřady o vyjádření. Zprávu proto obdržím:

- **ministr spravedlnosti** JUDr. Pavel Blažek, Ph.D., kterého žádám, aby se vyjádřil k mým závěrům, jež se týkají postupu ministerstva (mezinárodního odboru trestního, odboru rejstříku trestů);
- **předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů** Mgr. Jiří Kaucký, kterého žádám o vyjádření k věci z pohledu ochrany osobních údajů;
- **generální ředitelka pro spravedlnost a spotřebitele Evropské komise** Ana Gallego Torres a **evropský inspektor ochrany údajů** Wojciech Wiewiórowski s prosbou, aby se seznámili s okolnostmi případu a vyjádřili se k němu z pohledu právní úpravy ECRIS a ochrany údajů, zejména k otázce dostupnosti účinného a rychlého prostředku nápravy v obdobných případech.

Ocením, pokud vyjádření oslovených úřadů obdržím do **90 dnů** od doručení této zprávy.

O svých zjištěních a závěrech vyrozumím **stěžovatele**.

Zprávu dále obdrží na **vědomí** evropská veřejná ochránkyně práv Teresa Anjinho a španělský ombudsman Ángel Gabilondo.

Brno 24. dubna 2025

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)